

Bezpečnost práce a ochrana zdraví v zemědělství

Zdroj: PEVI, s.r.o. (<http://www.pevi.cz/osobni-ochranne-pracovni-pomucky/bezpecnost-prace-a-ochrana-zdravi-v-zemedelstvi-i.html> a <http://www.pevi.cz/osobni-ochranne-pracovni-pomucky/bezpecnost-prace-a-ochrana-zdravi-v-zemedelstvi-ii.html>)

Pracovní úrazovost v zemědělství

Průměrná pracovní úrazovost v zemědělství se v posledních letech pohybuje kolem 4,5 % (počet úrazů na 100 pojištěných pracovníků, *dle dat ČSÚ 2,4 % v roce 2014, pozn. VÚBP*), což je dvojnásobně vyšší průměrná hodnota než ve všech odvětvích ekonomických činností.

Největší podíl na tak vysoké pracovní úrazovosti v zemědělství má živočišná výroba, rostlinná výroba a dílny (úrazy při opravách strojů a zařízení).

Pracovní úrazy v živočišné výrobě

V živočišné výrobě jsou to především úrazy při nakládání a manipulaci se zvířaty, dojení, odstraňování chlévské mrvy, obsluze zařízení ve stájích a pády na komunikacích.

Pracovní úrazy v rostlinné výrobě

Pracovní úrazy v rostlinné výrobě se stávají většinou při obsluze zemědělských dopravních prostředků a strojů, které jsou využívány při sklizni píce, obilovin a okopanin. Menší úrazovost je při obsluze zemědělských strojů pro úpravu půdy, hnojení, setí a sázení a strojů, které se využívají k ochraně rostlin a zavlažování.

Základní právní předpisy pro bezpečnost a ochranu zdraví v zemědělství

Základním předpisem pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci je **zákon č. 262/2006 Sb.**, zákoník práce, který mimo jiné jasně stanovuje:

- předcházet ohrožení života a zdraví při práci - posuzovat a hodnotit rizika možného ohrožení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců
- informovat zaměstnance o možném ohrožení života při práci
- provést opatření k ochraně pracovníků – školení, ochranné pracovní pomůcky, pracovní oděvy, pracovní obuv, čisticí prostředky apod.

Přehled některých ostatních předpisů

Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců

Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat

Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními

Rizika práce v živočišné výrobě

- **pády pracovníků v prostorách, které jsou určeny pro chov** z důvodu neudržování komunikací (např. uklouznutí na mokrých podlahách)
- **manipulace se zvířaty** – kousnutí, kopnutí, klovnutí, přimáčknutí ke konstrukci apod.
- **opravy a údržba zařízení ve stájích** – poranění o ostré hrany, odletující úlomky při odsekávání apod.
- **riziko vstupu do jímek, senážních věží a nádrží** bez zajištění druhou osobou a zajištění nebezpečných plynů – hrozí udušení a otrava
- **opravy a údržba krmného zařízení**

Rizika práce v rostlinné výrobě

- **úrazy při vystupování a nastupování do kabiny dopravního prostředku** – uklouznutí, podvrtnutí nohy, úder o konstrukci stroje
- **při opravách a údržbách strojů** – poranění o ostré hrany, smrtelné úrazy při přiražení nezajištěnou částí stroje apod.
- **manipulace na ložné ploše, s materiálem a bočnicemi** – riziko přiskřípnutí končetiny, pádu a zasypaní uvolněným materiálem
- **připojování a odpojování strojů** – riziko přiražení nebo přiskřípnutí končetiny, zhmoždění prstů, v případě, že pracovník nepoužívá pracovní rukavice
- **oprava a údržba stroje za chodu** – riziko zachycení části těla či oděvu rotující částí stroje nebo úder rotující částí
- **samovolné rozjetí stroje při nedostatečném zajištění** – riziko přejetí nebo přiražení k jinému stroji

- **otevírání a zavírání dveří kabiny** – riziko přiražení či přiskřípnutí ruky nebo úrazu způsobeného druhou osobou

Základní povinnosti zaměstnanců

- pracovat pouze se zařízením a vykonávat pouze tu činnost, pro kterou pracovník splňuje požadovanou kvalifikaci
 - dodržovat předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
 - řídit se pokyny, pokyny a provozními předpisy; dodržovat pracovní režim
 - dodržovat stanovené technologické postupy
- používat při práci ochranné pracovní pomůcky
 - podstoupit předepsané lékařské prohlídky a tím se chránit před možnými nemocemi z povolání
 - seznámit se se zásadami poskytování první pomoci při úrazu, v případě pracovního úrazu poskytnout postiženému pomoc a úraz nahlásit nadřízenému
 - nepožívat během pracovní doby a před nástupem na směnu žádný alkohol a návykové látky
 - na pracovištích s výskytem škodlivin (hluk, prach, vibrace, nepříznivé klima) dodržovat pokyny orgánu hygienické služby
 - seznámit se s vlastnostmi chemických prostředků používaných při práci, mytí a dezinfekci a o bezpečnostních opatřeních k ochraně zdraví

Základní zásady bezpečnosti práce v zemědělství

Základní zásady bezpečnosti při práci se zemědělskou technikou

- používat stroj pouze tehdy, pokud se obsluhující pracovník seznámil s návodem s jeho provozem, obsluhou a údržbou
- před použitím by měl pracovník vždy zkontrolovat technický stav stroje
- neotvírat ochranné kryty, pokud nebyly zastaveny všechny pohyblivé části stroje
- nevyskakovat ani nenaskakovat na pohyblivé části stroje
- nepřevážet v kabině stroje více osob než je povoleno
- dodržovat bezpečnou vzdálenost při skupinovém nasazení (např. při rozmetání)
- ve svahu používat pouze stroje k práci ve svahu určené
- neopouštět kabinu pohyblivého stroje při rozpojování soustavy

Základní zásady bezpečnosti v živočišné výrobě

- udržovat komunikace ve stáji čisté
- zabezpečit jímky proti pádu osob
- nedráždit a netýrat zvířata
- nepřistupovat ke zvířatům, pokud nebyla předem upozorněna na Vaši přítomnost
- nepřistupovat ke zvířeti ze strany tam, kde hrozí riziko přiražení ke zdi, sloupu či konstrukci
- nevstupovat mezi volně ustájené býky, pokud není ve stáji přítomna další osoba

Ostatní základní zásady bezpečnosti v zemědělství

- při práci používat ochranné pracovní prostředky
- nenechávat volně přístupné nebezpečné látky – pesticidy, desinfekci apod.
- před vstupem do jímek, senážních a silážních věží si ověřit, jestli v nich není nebezpečný plyn a vždy vstupovat pouze v doprovodu druhé osoby

Ochranné pracovní pomůcky v zemědělství

Povinnost zaměstnavatele poskytnout osobní ochranné pracovní pomůcky je stanovena **§133a zákoníku práce**. Další podrobnosti jsou upraveny v nařízení vlády č. **495/2001 Sb.**, kterým se stanoví rozsah

a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a desinfekčních prostředků.

- **ochranné oděvy** – např. při práci s chemickými prostředky na ochranu rostlin
- **ochranná pracovní obuv** s protiskluzovou podešví
- **ochranné masky a respirátory** (např. při čistění zásobníků sypkých hmot a při práci s chemickými přípravky na ochranu rostlin)
- **ochranné brýle** (při práci s desinfekčními látkami, přípravky na ochranu rostlin a žíravými prostředky)
- **chrániče sluchu** – k ochraně sluchu řidiče zemědělského stroje
- **pracovní rukavice**